

Zie om en...wat eigenlijk?

Er werd gevraagd of het mogelijk was dat ik voor het laatste nummer van het jaar wat kon terugkijken op 2012. Dat leek me wel wat. Het was zeker geen saai jaar en er was een hoop te vertellen over economie, politiek en energie. Voor alle zekerheid heb ik wat columns van eerder dit jaar erbij gepakt zodat ik niet in herhaling zou vallen. Ik weet dat als een onderwerp me dwars zit, ik als bij een oude plaat steeds bij dezelfde krasjes terugkom. En krasjes waren er genoeg dit jaar.

pese handen als het gaat om het adresseren van de weerbarstige problemen van nu. Ondanks alle vergezichten ontbreekt het aan een plan dat de hedendaagse vraagstukken aanpakt; of het nu het herstel van de economie in het algemeen is of de energiesector. De kosten van het grote aarzelen lopen op. Nationaal energiebeleid met grensoverschrijdende effecten is nu aan de orde van de dag om oude en nieuwe hobbels het hoofd te bieden. Alle inspanningen ten spijt zijn de verworvenheden van al dat 'doelengewintig' eigenlijk droef te noemen. De CO₂-prijs benadert zo langzamerhand de prijs van een kauwgompje. Terugkijkend op 2012 is het Europese bootje op vele plaatsen lek geraakt en zijn het nationale plannen die de boventoon voeren.

Vrijhandel

Niemand stelt de vraag wat de kosten van het huidige beleid zijn en of er wellicht andere opties zijn die de uitstoot even effectief in een neerwaartse richting weten te bewegen. Ook wordt de vraag niet gesteld of Europa, in het licht van wat elders in de wereld aan inspanningen worden verricht, in hetzelfde tempo moet doorgaan of dat er meer rekening gehouden kan worden met leer- en kostencurves en de economische tegenslag van dit moment. Ook is er weinig oog voor de CO₂-consumptie van Europa; die neemt toe door het importeren van koolstofintensievere goederen uit bijvoorbeeld China. Als andere landen niet de ogen strak op 2050 houden, waarom Europa dan wel? De beoogde voortouwfunctie is im-

mers in Kopenhagen al gesmoord en de bijdrage van Europa aan het klimaatprobleem wordt kleiner naarmate we economisch minder significant worden. Goed voorbeeld deed niet volgen.

Vervanging

Er moet dus een belangrijke andere reden zijn om het beleid op dezelfde manier te willen voortzetten. Mijn geld zet ik op het minder afhankelijk willen worden van in het buitenland voortgebrachte energie. De voorkeur voor zonnepanelen en wind, ook op plaatsen waar dat energetisch niet het meest voor de hand ligt, is een gevolg van het afnemende vertrouwen in een wereld van vrijhandel en het toenemende wantrouwen in een wereld waar staatsbelangen gaan voor private economische belangen. In een sfeer van afnemend vertrouwen in een open wereldeconomie is het huidige beleid veel beter te begrijpen. Verduurzaming van de energiemix gaat dan niet zozeer om de klimaateffecten - dat is een gunstig bijeffect - maar om de importen zoveel mogelijk te vervangen door nationaal voortgebrachte energie en verder te diversifiëren naar bron en herkomst.

Washington consensus

Voor de Amerikaanse schalierevoluntie werd geloofd dat er voor Europa geen ontkomen meer was aan het toenemen van de importen. Na de Amerikaanse schalierevoluntie en de groei van de wereldwijde LNG-sector is er hier en daar in Europa twijfel ontstaan of er niet een stap werd overgeslagen. Immers, de CO₂-uitstoot in de VS neemt snel af door het

vervangen van kolen door gas in de elektriciteitsopwekking. Het succes van de schaliegasrevolutie werd vervolgens toegepast op olie en de importafhankelijkheid van de VS benadert nu een Bushiaans ideaalniveau. Het vertrouwen van Europa in een open wereldeconomie voor energie hangt nu op de toestemming van het Amerikaanse congres om ruwe olie en gas te mogen exporteren. Blijft deze toestemming uit, dan zal Europa bevestigd worden in de meer naar binnen gerichte energiestrategie, andere nieuwe exportstromen uit Zuid-Amerika en Australië ten spijt.

Journal

Het gevolg van de nieuwe strategie van Europese landen is dat langetermijn voorzieningszekerheid als prioriteit van energiebeleid steeds meer moet worden ingeruild voor een kortere termijn leveringszekerheidsbeleid. In plaats van de kop van het nieuws, waarin onze zorgen om conflicten tussen Rusland en Oekraïne of Arabische Lenten in relatie tot een ongestoorde leverantie van olie en gas worden bevestigd of niet, moeten we steeds vaker naar de staart van het nieuws kijken: gaat het wel genoeg waaien? Krijgen we eindelijk een echt klimaatbeleid.

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme en hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen. ■

Door
Coby van der
Linde

Het jaar 2012 is voor mij het best samen te vatten als een jaar waarin vergezichten van decaden de misère van het nu moesten doen vergeten. Er is wat af 'geroedmept' dit jaar. Allemaal vluchten vooruit. Vervelende details, zoals herstel van de economische groei, sanering van de overheidsfinanciën, en aanpassingsproblemen van de energiesector aan de opmars van variabele energiebronnen, zoals zonnepanelen en wind, verworpen tot de aanloopproblemen van de verre toekomst. De serieuze daling van de energievraag als gevolg van de economische crisis is ook slechts een vervelend detail, indien afgezet tegen de belofte van de roedmeep. We zijn meesters geworden in het dromen over morgen, maar staan grotendeels met lege Euro-